

1 Todistustaakka

Todisteiden vastaanottamisesta ja esittämisestä sekä todistelukeinoista siviilioikeudellisissa menettelyissä säädetään siviiliprosessilaissa (*Zakon o pravdnem postopku, ZPP*).

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Yleissääntönä on, että asianosaisten on tuotava esiin kaikki tosiseikat, joihin heidän kanteensa ja kanteen kiistämisenä perustuvat, ja esitettävä todisteet tosiseikkojen toteen näyttämiseksi (siviiliprosessilain 7 § ja 212 §).

Kantajan on näytettävä toteen kanteensa perustana olevat ja vastaajan kanteen kiistämisen perustana olevat tosiseikat. Säännökset siitä, kumman osapuolista on esitettävä ja näytettävä toteen tietty tosiseikka, sisältyvät aineelliseen oikeuteen. Jos jokin tosiseikka jää näyttämättä toteen, seuraukset kantaa se osapuoli, jonka aineellisen oikeuden säännösten mukaan on vedottava tosiseikkaan ja myös näytettävä se toteen (siviiliprosessilain 7 ja 215 §).

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tietyt tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa? Onko tiettyjen olettamusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodisteluja?

Toteennäyttövaatimus koskee tosiseikkoja, joihin kanteet ja kanteen kiistäminen perustuvat, tieteellisiä ja ammatillisia sääntöjä sekä kokemukseen perustuvia sääntöjä. Se ei koske oikeussäännöksiä, sillä niiden tunteminen kuuluu tuomioistuimen virkavelvollisuuksiin (*iura novit curia*).

Sellaisia tosiseikkoja ei tarvitse näyttää toteen, jotka asianosainen tunnustaa menettelyn aikana tuomioistuimessa. Tuomioistuin voi kuitenkin vaatia myös tunnustetun tosiseikan toteennäyttämistä, jos se katsoo, että asianosainen on tunnustanut sen tarkoituksenaan esittää vaatimus, jota ei voida hyväksyä (siviiliprosessilain 3 §:n 3 momentti).

Tosiseikkoja, joita asianosainen ei kiistä tai jotka asianosainen kiistää ilmoittamatta kiistämisen syytä, pidetään tunnustettuina, paitsi jos kyseinen tosiseikkojen kiistäminen on peräisin asianosaisen muista lausunnoista. Asianosainen voi estää tosiseikkojen olettamisen tunnustetuiksi ilmoittamalla, että ei tunne tosiseikkoja. Tätä voidaan soveltaa vain tosiseikkoihin, jotka eivät johdu kyseisen asianosaisen toiminnasta tai sen huomioon ottamisesta.

Tunnustettuja ja yleisesti tunnettuja tosiseikkoja ei tarvitse näyttää toteen (siviiliprosessilain 214 §:n 1 ja 6 momentti).

Tuomioistuin pitää tosiseikkaa tunnustettuna selvittämättä sen oikeellisuutta (siviiliprosessilain 214 §:n 1 momentti), paitsi jos se katsoo, että asianosainen on tunnustanut sen tarkoituksenaan esittää vaatimus, jota ei voida hyväksyä (siviiliprosessilain 3 §:n 3 momentti).

Ellei laissa toisin säädetä, lain perusteella oletettuja tosiseikkoja ei tarvitse näyttää toteen, paitsi jos voidaan näyttää toteen, että tällaisia tosiseikkoja ei ole (siviiliprosessilain 214 §:n 5 momentti).

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuuttava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Kantajan vaatimusta koskevan päätöksen tekeminen edellyttää vakuuttavaa näyttöä (aineelliset todisteet) ja vakuuttamista oikeudellisesti merkityksellisten tosiseikkojen paikkansapitävyydestä.

Toisinaan päätöksen tekemiseen riittää todennäköisyyden osoittaminen, esim. kun annetaan väliaikainen menettelyä koskeva päätös, joka ei merkitse menettelyn päättymistä ja jolla tuomioistuin ratkaisee menettelyä koskevan väitteen. Jotta tuomari voi soveltaa tiettyä menettelysääntöä, oikeudellisesti merkityksellisten tosiseikkojen todenperäisyys on täytynyt osoittaa todennäköiseksi, mutta tuomarin ei välttämättä tarvitse olla vakuuttunut niiden olemassaolosta. Siviiliprosessilaissa ei määritetä, mitkä ovat ne tosiseikat, joiden todenperäisyyden todennäköisyyden osoittaminen riittää näyttöksi.

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tietyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Kontradiktorisen periaatteen mukaisesti todisteita vastaanotetaan ensisijaisesti asianosaisten pyynnöstä.

Tuomioistuin voi hankkia todisteita myös oma-aloitteisesti (siviiliprosessilain 7 §:n 2 momentti), jos se katsoo, että asianosaisten vaatimukset perustuvat seikkoihin, joita ei voida ottaa tutkittavaksi (siviiliprosessilain 3 §:n 3 momentti).

Tuomioistuin hankkii todisteita oma-aloitteisesti vanhemmuuteen liittyvissä asioissa, joissa se voi tehdä vaatimuksesta poikkeavan päätöksen tai tehdä päätöksen ilman esitettyä vaatimusta. Se voi hankkia todisteita, vaikka kumpikaan osapuoli ei olisi niitä esittänyt, ja jos lapsen etu sitä vaatii.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Tuomioistuin päättää, mitkä todisteet vastaanotetaan ratkaisevien tosiseikkojen toteamiseksi (siviiliprosessilain 213 §:n 2 momentti ja 287 §). Se tekee päätöksen asianosaisten esittämien todisteiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä ja voi myös oma-aloitteisesti määrätä tiettyjen todisteiden vastaanottamisesta.

Jos asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on päätetty hyväksyä, päätös pannaan täytäntöön ja todisteet vastaanotetaan. Todisteista tehty päätös ei sido tuomioistuinta. Se voi menettelyn aikana muuttaa päätöstään ja vastaanottaa todisteita, joita koskevan aiemman pyynnön se on hylännyt, ja se voi myös päättää vastaanottaa uusia todisteita (siviiliprosessilain 287 §:n 4 momentti).

Todisteet esitetään yleensä pääkäsittelyssä tuomarille, joka tekee asiassa lopullisen päätöksen (siviiliprosessilain 217 §:n 1 momentti). Perustelluista syistä todisteet voi vastaanottaa pyynnön vastaanottanut tuomari (siviiliprosessilain 217 §:n 1 momentti). Poikkeustapauksissa todisteita voidaan vastaanottaa myös pääkäsittelyn päätyttyä, jos tuomarijaosto päättää, että päättynyt pääkäsittely aloitetaan uudelleen. Näin tehdään tarvittaessa, jotta menettelyä voidaan täydentää tai selvittää jotakin hyvin tärkeää seikkaa (siviiliprosessilain 292 §).

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Siviiliprosessilaissa on nimenomaisesti säädetty, että todisteiden vastaanottaminen voidaan torjua, jos todisteilla ei ole merkitystä ratkaisun kannalta (lain 287 §). Tällaisia ovat todisteet, joilla ei ole käyttöä oikeudellisesti merkityksellisten tosiseikkojen selvittämisessä. Siviiliprosessilaissa ei kuitenkaan ole nimenomaisesti säädetty mahdollisuudesta torjua asiaankuulumattomia todisteita ja todisteita, joiden vastaanottaminen olisi epätaloudellista tai kohtuuttoman vaikeaa toteuttaa.

Asianosaisen on viimeistään ensimmäiseen pääkäsittelyyn mennessä esitettävä kaikki väitteidensä tueksi tarvittavat tosiseikat ja todisteet sekä otettava kantaa vastapuolen esittämiin väitteisiin ja todisteisiin. Tuomioistuin ei ota huomioon todisteita, jotka asianosainen esittää myöhässä. Asianosainen ei voi

yleensä vedota tällaisiin todisteisiin (siviiliprosessilain 286 §). Ainoa poikkeus ovat tapaukset, joissa asianosainen näyttää toteen, että hänestä itsestään riippumattomista syistä todisteita ei ollut mahdollista esittää ensimmäisessä käsittelyssä, tai jos niiden huomioon ottaminen ei tuomioistuimen mielestä viivytä asiaa (siviiliprosessilain 286 §:n 3 momentti).

Kun on kyse asiaankuuluttamattomista todisteista ja todisteista, joita on kohtuuttoman vaikeaa vastaanottaa, on tärkeää noudattaa siviiliprosessilain 3 §:n 3 momenttia, jossa säädetään, että tuomioistuin ei hyväksy asianosaisten pyyntöjä, jotka ovat ristiriidassa sitovien säännösten kanssa tai ovat vastoin moraalisaantöjä.

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Siviiliprosessilaissa tunnetaan seuraavat todistelukeinot: katselmus, asiakirjat, todistajien kuuleminen, asiantuntijoiden kuuleminen ja asianosaisten kuuleminen.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapahtuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajalausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Todistajat: Todistajaksi kutsutun on saavuttava paikalle ja, ellei laissa toisin säädetä, hänen on myös todistettava (siviiliprosessilain 229 §:n 1 momentti).

Asianosaiset pyytävät todistajien kuulemista tietyistä seikasta ja antavat tiedot todistajista (siviiliprosessilain 236 §). Todistajat haastetaan todistamaan tiettyä ajankohtana. Haasteessa heille kerrotaan todistamisvelvollisuudesta ja seurauksista, jos he jäävät aiheettomasti saapumatta, sekä kulujen korvaamisesta (siviiliprosessilain 237 §).

Todistajia kuullaan pääkäsittelyssä. Todistajia, jotka eivät vanhuuden, sairauden tai vakavan ruumiinvamman takia pysty noudattamaan kutsua, voidaan kuulla heidän kotonaan (siviiliprosessilain 237 §:n 2 momentti). Todistajia kuullaan yksitellen niin, että myöhemmin kuultavat todistajat eivät ole läsnä ensin todistavia kuultaessa (siviiliprosessilain 238 §:n 1 momentti). Tuomioistuin muistuttaa todistajalle, että tämän on puhuttava totta mitään salaamatta, sekä kertoo väärän todistuksen seurauksista. Ensin todistaja kertoo sen, mitä asiasta tietää, ja sen jälkeen tuomarijaoston puheenjohtaja, jaoston muut jäsenet, asianosaiset ja heidän edustajansa ja valtuutettunsa esittävät kysymyksiä, joilla he testaavat, täydentävät tai selventävät todistajalausuntoa. Jos todistajalausunnot ovat ristiriitaisia, todistajia on mahdollista kuulla vastakkain (siviiliprosessilain 239 §:n 3 momentti). Siviiliprosessilaissa ei ole enää säännöksiä todistajan valasta.

Siviiliprosessilaissa ei tehdä eroa tavallisten todistajien ja ns. asiantuntevien todistajien kuulemismenettelyn välillä eikä siitä ole erityisiä menettelysäännöksiä. Tavallisten todistajien ja asiantuntevien todistajien kuulemisessa noudatetaan samaa menettelyä.

Asiakirjat: Vaikka siviiliprosessilaissa ei olekaan asetettu todisteita arvojärjestykseen, ovat asiakirjat luotettavin todistelukeino. Asiakirjat voidaan jakaa julkisiin ja yksityisiin. Julkinen asiakirja on valtion viranomaisen toimivaltansa mukaisesti ennalta määrättyssä muodossa antama asiakirja tai asiakirja, jonka itsenäinen paikallisviranomaisen, yhdistys tai muu organisaatio tai yksityishenkilö antaa tällaisessa muodossa laissa heille uskottua viranomaistehtävää hoitaessaan (siviiliprosessilain 224 §:n 1 momentti). Asiakirjat, jotka eivät ole julkisia, ovat yksityisiä. Yksityisen asiakirjan allekirjoituksen voivat todistaa oikeaksi tähän tehtävään valtuutetut valtion elimet tai oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, joka hoitaa viranomaistehtäviä (esim. notaari). Yksityisen asiakirjan oikeaksi todistetuilla lausekkeilla on julkinen merkitys. Asiakirjan tällaisia osia myös pidetään julkisena asiakirjana. Julkisten asiakirjojen todistusvoimasta on erikseen säädetty siviiliprosessilaissa. Julkinen asiakirja todistaa oikeaksi asiat, jotka siinä todetaan tai mainitaan (siviiliprosessilain 224 §:n 1 momentti). Siviiliprosessilaissa oletetaan, että julkisten asiakirjojen sisältö on totuudenmukainen. On kuitenkin mahdollista todistaa, että asiat on kirjattu julkiseen asiakirjaan totuudenvastaisesti tai että julkinen asiakirja on laadittu virheellisesti (siviiliprosessilain 224 §:n 4 momentti). Tämä on siviilioikeudenkäynnin ainoa todisteiden näyttöarvoa koskeva sääntö.

Ulkomaisilla julkisilla asiakirjoilla, jotka on sääntöjen mukaisesti todistettu oikeiksi, on vastavuoroisuuden periaatteen mukaisesti yhtäläinen todistusvoima kuin kotimaisilla asiakirjoilla, ellei kansainvälisillä sopimuksilla ole muuta määrätty (siviiliprosessilain 225 §).

Siviiliprosessilaissa säädetään myös asiakirjojen luovutusvelvollisuudesta, joka riippuu siitä, onko asiakirja asianosaisella, joka siihen vetoaa, vastapuolella, valtion elimellä tai laitoksella, joka hoitaa viranomaistehtäviä, tai kolmannella henkilöllä (luonnollisella tai oikeushenkilöllä).

Asiantuntijat: Tuomioistuin vastaanottaa todisteita asiantuntijoilta silloin, kun jonkin tosiseikan toteamiseksi tai selvittämiseksi tarvitaan asiantuntemusta, jota tuomioistuimella ei ole (siviiliprosessilain 243 §). Tuomioistuin tekee asiantuntijan käyttämisestä erityisen päätöksen, ja se voi ennen tätä antaa asianosaisille mahdollisuuden esittää asiasta näkemyksensä. Myös istunnon puheenjohtaja tai pyynnön vastaanottanut tuomari voi nimetä asiantuntijan, jos heillä on valtuudet ottaa vastaan tällaisia todisteita (siviiliprosessilain 244 §). Yleensä asiantuntijat nimetään tuomioistuimen käyttämästä asiantuntijaluettelosta.

Asiantuntijan voi nimetä myös jokin laitos. Vain luonnolliset henkilöt voivat toimia asiantuntijoina. Asiantuntijan on täytettävä velvollisuutensa ja esitettävä arvionsa ja annettava lausunto (siviiliprosessilain 246 §:n 1 momentti). Tuomioistuin voi määrätä sakon asiantuntijalle, joka perustelematta poissaoloaan jättää saapumatta paikalle määräaikana, vaikka hänet on asianmukaisesti kutsuttu, asiantuntijalle, joka kieltäytyy asiantuntijana toimimisesta ilman perusteltua syytä, asiantuntijalle, joka ei välittömästi ilmoita syitä, joiden vuoksi hän ei voi hoitaa asiantuntijatehtävää (ajoissa), ja asiantuntijalle, joka ilman perusteltua syytä ei hoida asiantuntijatehtävää tuomioistuimen asettamassa määräajassa (siviiliprosessilain 248 §:n 1 momentti). Tuomioistuin voi asiantuntijan pyynnöstä vapauttaa tämän velvollisuuksistaan vain samoin perustein, joista todistaja voi kieltäytyä todistamasta, tai vastaamasta yksittäiseen kysymykseen. Lisäksi tuomioistuin voi vapauttaa asiantuntijan tämän pyynnöstä myös muista perustelluista syistä (esim. liiallisen työmäärän vuoksi). Vapautusta voi tästä syystä pyytää myös sen elimen tai laitoksen valtuutettu työntekijä, jossa asiantuntija työskentelee (siviiliprosessilain 246 §:n 2 ja 3 momentti). Asiantuntija voidaan jäädä (samalla tavoin kuin tuomari). Ainoa poikkeus on, että asiantuntijana voidaan kuulla henkilöä, jota on jo aiemmin kuultu todistajana (siviiliprosessilain 247 §:n 1 momentti).

Asiantuntijan tehtävänä on esittää arvionsa ja antaa lausunto. Tuomioistuin päättää, esittääkö asiantuntija arvionsa ja antaa lausunnon ainoastaan suullisesti oikeuden istunnossa vai myös kirjallisesti ennen sitä. Tuomioistuin päättää myös määräajasta, johon mennessä asiantuntijan on annettava arvionsa ja lausuntonsa. Jos asiantuntijoita on nimetty useita, he voivat esittää arvionsa ja antaa lausunnon yhdessä, jos he ovat yksimielisiä. Jos asiantuntijat ovat erimielisiä, kukin esittää arvionsa ja antaa lausunnon erikseen (siviiliprosessilain 254 §). Jos asiantuntijoiden antamat tiedot poikkeavat olennaisesti toisistaan tai jos yhden tai useamman asiantuntijan arviot ovat epäselviä, epätäydellisiä, sisäisesti ristiriitaisia tai ristiriidassa selvitettyjen olosuhteiden kanssa eikä tilanne selkene uudessa kuulemisessa, samoja tai muita asiantuntijoita pyydetään todistamaan uudestaan (siviiliprosessilain 254 §:n 2 momentti). Jos yksi tai useampi asiantuntija antaa ristiriitaisen lausunnon tai jos lausunnoissa on puutteita tai jos annetun lausunnon paikkansapitävyyttä on perusteltua epäillä, pyydetään muita asiantuntijoita antamaan lausunto (siviiliprosessilain 254 §:n 3 momentti). Asiantuntijoiden kulut korvataan ja heille maksetaan palkkio heidän tekemästään työstä (siviiliprosessilain 249 §:n 1 momentti).

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Periaatteena on, että todisteita arvioidaan vapaasti. Arvioituaan huolellisesti kunkin todisteen erikseen ja kaikki todisteet yhdessä ja ottaen huomioon menettelyn kokonaisuudessaan tuomioistuin päättää harkintansa mukaan, mitä tosiseikkoja pidetään toteen näytettyinä (siviiliprosessilain 8 §). Sloveniassa siviilioikeudenkäynnissä ei tunneta ns. todisteiden näyttöarvoa koskevia sääntöjä, joilla lainsäätäjät säättää ennakoita abstraktilla tasolla eri todistelukeinojen arvon. Poikkeuksena ovat julkiset asiakirjat (ks. 2.5 kohta).

Käytännössä esim. asiakirjatodisteet ovat kuitenkin luotettavampia (mutta eivät välttämättä painavampia) kuin muut todistelukeinot, kuten todistajien ja asianosaisten lausunnot.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Siviiliprosessilaissa ei ole säännöksiä, joiden mukaan tiettyjen tosiseikkojen todistaminen edellyttäisi tiettyjä todistelukeinoja.

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Kyllä. Todistajaksi haastetun on saavuttava paikalle ja, ellei laissa toisin säädetä, hänen on myös todistettava (siviiliprosessilain 229 §:n 1 momentti).

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Todistajaa ei saa kuulla, jos hänen lausuntonsa voisi vaarantaa velvollisuuden säilyttää virka- tai sotilassalaisuus, ellei toimivaltainen elin vapauta todistajaa tästä velvollisuudesta (siviiliprosessilain 230 §).

Istunnon puheenjohtaja voi kuitenkin poikkeuksellisesti sallia kuultavan todistajaa, joka paljastaa virka- tai sotilassalaisuuden, jos ehdot, jotka koskevat salaisten tietojen paljastamista oikeudenkäynnissä, täyttyvät (riippuen tiedon ja asiakirjan sisällön merkityksestä menettelyn kannalta, salaisten tietojen luonteesta ja arkaluonteisuudesta, niiden aineellisten oikeuksien painavuudesta ja merkityksestä, joita oikeudenkäynti koskee, sekä siitä, vaarantaisiko salaisten tietojen paljastaminen viranomaisen toiminnan tai kansallisen turvallisuuden).

Todistaja voi kieltäytyä todistamasta (siviiliprosessilain 231 §):

jos on kyse asiasta, jonka hän on saanut tietoonsa asianosaisen valtuuttamana edustajana;

jos on kyse asiasta, jonka asianosainen tai joku muu henkilö on uskonut hänelle ripittäytymisen yhteydessä;

jos on kyse asiasta, jonka hän on saanut tietoonsa asianajajan tai lääkärin ominaisuudessa tai harjoittaessaan jotakin muuta ammattia tai hoitaessaan jotakin muuta tehtävää, jota koskee salassapitovelvollisuus.

Todistaja voi kieltäytyä vastaamasta yksittäiseen kysymykseen, jos siihen on perustellut syyt, esim. jos vastaaminen aiheuttaisi hänelle tai hänen verisukulaisilleen suoraan etenevässä tai takevässä polvessa tai sivusukulaiselleen kolmanteen polveen asti suurta häpeää tai huomattavaa taloudellista vahinkoa tai johtaisi heitä koskevan rikossyytteen nostamiseen tai jos vastaaminen aiheuttaisi hänen puolisolleen tai puolisonsa sukulaisille toiseen polveen asti suurta häpeää tai huomattavaa taloudellista vahinkoa tai johtaisi heitä koskevan rikossyytteen nostamiseen (siviiliprosessilain 233 §:n 1 momentti).

Todistaja ei voi taloudellisen vahingon vaaran vuoksi kieltäytyä todistamasta, jos asia koskee sellaista oikeustoimea, jossa hän on ollut läsnä todistajana, tekoa, jonka hän on tehnyt jommankumman asianosaisen oikeudellisenä edeltäjänä tai edustajana riita-asiassa, tosiseikkaa, joka koskee perhesiteisiin liittyviä ja aviovarallisuussuhteita, tosiseikkaa, joka koskee syntymää, avioliiton solmimista tai kuolemaa, tai jos hänellä on erityisten säännösten mukaan velvollisuus esittää raportti tai antaa lausunto (siviiliprosessilain 234 §). Todistaja ei voi myöskään kieltäytyä todistamasta salassapitovelvollisuuteen vedoten, jos tiettyjen tosiseikkojen paljastaminen on välttämätöntä julkisen edun tai jonkun henkilön edun vuoksi edellyttäen, että kyseinen etu painaa enemmän kuin salaisuuden paljastaminen (siviiliprosessilain 232 §).

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyvää henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Kyllä. Jos asianmukaisesti oikeuteen kutsuttu todistaja jättää ilman perusteltua syytä saapumatta oikeuden eteen tai jos hän poistuu paikalta ilman lupaa, tuomioistuin voi määrätä hänet tuotavaksi paikalle pakolla ja määrätä hänet maksamaan tästä aiheutuvat kustannukset. Myös sakkoa voidaan määrätä (enintään 1 300 euroa). Tuomioistuin voi määrätä sakkoa myös todistajalle, joka saapuu paikalle, mutta sen jälkeen kun hänelle on kerrottu, mitkä ovat seuraukset, kieltäytyä todistamasta tai vastaamasta yksittäiseen kysymykseen syistä, jotka tuomioistuin katsoo perusteettomiksi. Jos todistaja ei edelleenkään halua todistaa, tuomioistuin voi tällaisessa tilanteessa määrätä todistajan vangittavaksi, kunnes todistaja on valmis todistamaan tai kunnes hänen kuulemisensa ei ole enää tarpeen, kuitenkin enintään kuukaudeksi (siviiliprosessilain 241 §:n 1 ja 2 momentti).

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Todistajana voi olla kuka tahansa, joka kykenee antamaan tietoja seikoista, jotka on näytettävä toteen (siviiliprosessilain 229 §:n 2 momentti). Todistajaksi kelpaavan ei tarvitse olla oikeustoimikelpoinen. Myös lapsi tai oikeustoimikelpoisuutensa osittain tai kokonaan menettänyt henkilö voi olla todistaja, jos hän kykenee antamaan tietoja oikeudellisista merkityksellisistä tosiseikoista. Tuomioistuin päättää tapauskohtaisesti, kelpaako henkilö todistajaksi. Asianosainen ja asianosaisen laillinen edustaja (*zakoniti zastopnik*) ei kuitenkaan voi olla todistajana, mutta asiamies (*pooblaščenec*) tai väliintulija (*stranski intervenient*) voivat.

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Todistajien kuulemisesta ks. vastaus edellä.

Videoneuvottelun järjestämisestä säädetään siviiliprosessilain 114 a §:ssä, jonka mukaan tuomioistuin voi asianosaisten suostumuksella sallia sen, että asianosaiset ja heidän edustajansa ovat käsittelyn aikana muualla ja suorittavat prosessitoimet siellä, jos kuulemispaikan ja sen paikan tai niiden paikkojen, joissa asianosaiset ja heidän edustajansa ovat, välillä on ääni- ja kuvayhteys. Samoja ehtoja sovelletaan myös todisteiden vastaanottamiseen katselmuksissa, asiakirjoina ja asianosaisia, todistajia ja asiantuntijoita kuulemalla.

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä ei yleensä saa käyttää todisteita, joita on saatu laittomasti (esim. laittoman puhelinkuuntelun avulla). Oikeuskäytännössä kuitenkin sallitaan poikkeuksellisesti näin saatujen todisteiden käyttö, jos siihen on perusteltu syy tai jos todisteiden saamisella on erityistä merkitystä perustuslaillisen oikeuden toteutumisessa. Tällaisessa tapauksessa on sen lisäksi, että todiste on hankittu laittomasti, ratkaisevaa myös se, merkitsikö todisteiden esittäminen oikeudellisessa menettelyssä, että ihmisoikeuksia loukattaisiin uudelleen.

Kun on kyse asiaankuulumattomista todisteista ja todisteista, joita on kohtuuttoman vaikeaa vastaanottaa, siviiliprosessilain 3 §:n 3 momentissa säädetään, että tuomioistuin ei hyväksy asianosaisten pyyntöjä, jotka ovat ristiriidassa sitovien säännösten kanssa tai ovat vastoin moraalisaantöjä.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Jos lausuma on osa kannetta tai hakemusta, se ei käy todisteeksi, vaan se on asianosaisen väite tosiseikoista, joista hänen on esitettävä asianmukaiset todisteet. Jos lausuma sisältyy asiakirjaan, joka on esitetty todisteeksi asianosaisen väitteen paikkansapitävyydestä, lausumalla on asiakirjan asema.

Asianosaisia kuultaessa esitettyä lausumaa pidetään myös todisteena, sillä siviiliprosessilaki tuntee asianosaisten kuulemisen todistelukeinona (siviiliprosessilain 257 §).

Linkkejä

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Päivitetty viimeksi: 10/01/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.